

Asia: VN/11255/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät

-

6 § Valviran tehtävät

-

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojan yleiset velvollisuudet

-

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

-

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

-

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

-

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

-

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

-

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

-

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

-

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

-

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

-

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

-

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä

-

50 § Tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuus

-

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

-

53 § Kielto myydä alaikäiselle

-

58 § Etämyynnin kielto

-

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kielto

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

-

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikielto

-

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikielto

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

-

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

-

74 § Yleiset tupakointikiellot

-

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

-

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

-

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

-

100 § Myyntikielto

-

109 § Tupakan myyntirikos

-

113 § Tupakointirikkomus

-

117 § Myyntipäällykset

-

118 § Hallussapitokielto

-

119 § Hävittäminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa?

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laiksi tupakkalain muuttamisesta.

Vaikka savuttomien ja tupakattomien nikotiinituotteiden voidaan odottaa olevan vähemmän haitallisia kuin tupakointi, emme lähtökohtaisesti kannata uusien riippuvuutta aiheuttavien tuotteiden tuomista kuluttajamarkkinoille. Riippuvuutta aiheuttavien tuotteiden sääntelyn on oltava tiukkaa, jotta riippuvuuksien kehittymistä ja niistä aiheutuvia terveyshaittoja voidaan ehkäistä. Kansanterveyden näkökulmasta nikotiiniton Suomi on tärkeä tavoite.

Nikotiiniriippuvuuden ehkäisy on erityisen tärkeää lasten ja nuorten kohdalla. Mikäli riippuvuutta aiheuttavia tuotteita on markkinoilla, niiden tulisi olla mahdollisimman vähän houkuttelevia lapsille ja nuorille. Savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinipitoisuus voi olla varsin korkea, eikä voimakkaan nikotiinialtistuksen pitkäaikaisia vaikutuksia vielä täysin tunneta varsinkaan lasten ja nuorten kohdalla.

Näkemyksemme mukaan savuttomien nikotiinituotteiden lisäksi sääntelyn piiriin tulisi jatkossa lisätä myös nikotiinittomat sähkösavukkeen kaltaiset kertakäyttöiset höyrystimet ("vape"). Höyrystimien käyttö alaikäisten keskuudessa on tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan rajussa kasvussa (Kouluterveyskysely 2023). Höyrystimistä on löydetty muun muassa myrkyllisiä aineita.

Savuttomia nikotiinituotteita koskevista vaatimuksista

Näkemyksemme mukaan hallituksen esityksen mukainen nikotiinituotteen sallittu enimmäisvahvuus on liian korkea ja sitä tulisi alentaa merkittävästi. Korkea nikotiinipitoisuus lisää riippuvuuden kehittymisen ja hengenvaarallisten myrkytysten riskiä erityisesti lapsilla ja nuorilla. Esimerkiksi Latviassa enimmäisvahvuus on 4 milligrammaa grammassa tuotetta ja Tšekeissä 12 milligrammaa grammassa tuotetta.

Näkemyksemme on, että savuttomista nikotiinituotteista tulisi kieltää kaikki ylimääräiset maut, samalla tavalla kuin ne on nyt kielletty savukkeista, kääretupakasta ja kuumennettavista tupakkatuotteista sekä nikotiininesteistä. Maut vetoavat lapsiin ja nuoriin, ja nikotiinituotteiden houkuttelevuutta lasten ja nuorten keskuudessa tulee vähentää. Osa nikotiinipusseissa käytettävistä aromiaineista voi myös vahvistaa nikotiinin imeytymistä, mikä voi lisätä nikotiinipussien myrkyllisyyttä. Myös valvonnan näkökulmasta makuaineiden kieltäminen olisi selkein ratkaisu.

Savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntiä koskevasta sääntelystä

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistaminen on näyttänyt vähentävän pakkausten houkuttelevuutta, tupakoinnin aloittamista nuorten keskuudessa ja ylipäättään tupakointimääriä. Nikotiinipussien ja nikotiinittomien sähkösavukkeen kaltaisten kertakäyttöisten höyrystimien osalta asiaa ei tiettävästi ole vielä tutkittu, mutta vaikutusten voidaan olettaa olevan samansuuntaisia. Näkemyksemme mukaan kaikkien vähittäismyyntipakkausten tulisi olla yhdenmukaisia, millä voidaan vähentää tuotteiden ulkoasun houkuttelevuutta lasten ja nuorten keskuudessa.

Näkemyksemme on, että savuttomat nikotiinituotteet on otettava plain package -sääntelyn piiriin. Sääntelyn tulee ulottua myös itse nikotiinipussiin, ei vain sen vähittäismyyntipakkaukseen.

Irtonaisessa muodossa olevia tuotteita ei tulisi olla myynnissä ollenkaan, koska käyttäjien on hankala arvioida käyttömääriä, mikä voi vaikuttaa tuotteen turvallisuuteen ja käyttäjän terveyteen.

Näkemyksemme mukaan kaikkien yritysten tulee käyttää yhtenäistä fonttia ja kirjaisinkokoa, eikä esimerkiksi eri värien tulisi olla sallittuja. Sosiaalisen median kanavien kautta ilmoittamisen pitäisi olla näkemyksemme mukaan kiellettyä.

Kiellosta myydä alaikäiselle sekä hallussapitokiellosta

Mikäli savuttomat nikotiinituotteet pidetään markkinoilla, ehdotamme niihin ja kaikkiin savullisiin tupakka- ja nikotiinituotteisiin 20 vuoden ikärajan. Näin käytön aloittamista ja päihteiden käytöstä aiheutuvia lasten ja nuorten terveys- ja hyvinvointihaittoja voitaisiin ehkäistä paremmin.

Pohjoismaiset tilastot ja kouluterveyskysely osoittavat, että nikotiinipussien, nuuskan ja höyrystimien käyttö on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa. Nikotiinipusseja ja höyrystimiä kokeilevat myös sellaiset nuoret, jotka eivät ole aiemmin kokeilleet tai käyttäneet muita tupakka- tai nikotiinituotteita.

Nuorten nuuskan, höyrystimien ja nikotiinipussien käytön lisääntyminen ei ole ainakaan Ruotsissa vähentänyt tupakointia tai sähkösavukkeiden käyttöä, vaan myös niiden käyttö on lisääntynyt viime vuosina. Nikotiinipusseja käyttävien nuorten määrä on lisääntynyt monissa muissakin maissa, mutta käyttö on erityisen suurta juuri Pohjoismaissa. Tämän voidaan arvioida johtuvan siitä, että tuote muistuttaa läheisesti perinteistä nuuskaa, jota on perinteisesti käytetty juuri Pohjoismaissa.

Näkemyksemme mukaan hallussapitokiellon tulisi koskea oppilaitosten lisäksi myös varhaiskasvatuksen toimipaikkoja ja kaikkia muita paikkoja, jotka on suunnattu alle 18-vuotiaille, esimerkiksi nuorisotilat, kirjastot ja leikkipuistot.

Kallioma Pilvi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Markus Paananen, palvelualuejohtaja,
yhteiset sosiaali- ja terveystalot

